

TRABZON E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/21

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 04.07.2023 tarih ve 2023/527 sayılı Kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iii
I. GİRİŞ	1
II. GENEL BİLGİLER	3
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	4
A. Fiziksel Koşullar	4
1. Kurumun Fiziksel Durumu ve Kapasitesi	4
2. Isınma ve Havalandırma.....	5
3. Suya Erişim	5
4. Hijyen Koşulları	6
5. Kantin	6
B. Yönetim Ve Personelin Tutumu	6
C. Dış Dünya İle İletişim.....	8
1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı.....	8
2. Açık ve Kapalı Görüş	8
3. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma	8
D. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel Ve Sportif Etkinlikler	8
E. Sağlık Ve Beslenme	10
1. Revir ve Psiko-sosyal Servis	10
2. Beslenme	11
IV. TAVSİYELER	12
A. Tavsiyelerin Uygulanması.....	12
B. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	15
C. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	16

KISALTMALAR

- COVID-19** : Yeni Korona Virüs Hastalığı
- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- m²** : Metrekare
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanun ile, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Anılan görevin icrası kapsamında 10/5/2022 tarihinde Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyetinde; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ..., ..., ve ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından, ulusal önleme mekanizması, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti koğuşların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeler sırasında sağlık servisi, psiko-sosyal servis, manevi rehberlik servisi, kütüphane, atölyeler, kamera odası, çamaşırhane, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, açık ve kapalı spor salonları ziyaret edilmiştir. Buradaki incelemelerin ardından İdareden alınan mahpusların yerleşim planına ilişkin belge üzerinden, İdarenin dahil olmadan özellikle farklı suç türünden mahpusların bulunduğu koğuşlar seçilerek mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş; gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz koruma memurları ile diğer idari personelden herhangi bir kimse koğuşlarda bulunmamıştır. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler ile acil olduğu değerlendirilen hususlar paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, 18/1/2022 tarih ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 5/5/2022 tarihli ve 9863 sayılı oluruna istinaden 10/5/2022 tarihinde, Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Kurum, 1976 yılında hizmete girmiş, 8920 metrekare (m²) arsa üzerine kurulu olacak şekilde inşa edilmiştir. Kurumun kapasitesi 400 kişiliktir ancak arttırılmış kapasite 586 kişi olarak belirlenmiştir. Kurumun ziyaret tarihindeki mevcudu ise 555 kişidir.

10. Kurumda 58 koğuş, 10 adet tekli oda ve 22 adet müşahede odası olmak üzere 90 adet koğuş/oda bulunmaktadır. Koğuşların havalandırma alanlarına ilaveten müşahede odaları ile tekli odalarda kalmakta olan mahpusların kullandıkları iki adet 4x5=20 m² ile bir adet 4x8=32 m²'lik havalandırma alanı da mevcuttur.

B. Kurum Personeli

11. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda fiili olarak görev yapan 256 personel bulunmaktadır. Personelin 5'i yüksek lisans, 123'ü lisans, 47'si ön lisans, 79'u lise ve 2'si ilköğretim mezunudur. Personelin unvan dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

TRABZON E TİPİ KAPALI VE AÇIK CEZA İNFAZ KURUMUNDA UNVANLARINA GÖRE GÖREVLİ PERSONEL SAYISI				
Sıra No	Unvanı	Kapalı Cezaevinde Görevli Personel Sayısı	Araçlı Açık Cezaevinde Görevli Personel Sayısı	Toplam Sayı
1	Kurum Müdürü	1	0	1
2	Kurum İkinci Müdürü	3	0	3
3	İdare Memuru	2	0	2
4	Sayman	1	0	1
5	Doktor	1	0	1
6	Diş Doktoru	0	0	0
7	Öğretmen	1	0	1
8	Psikolog	1	0	1
9	Sosyal Çalışmacı	3	0	3
10	Bilgisayar İşletmeni	2	0	2
11	Sağlık Memuru	5	0	5

12	Teknisyen ve Teknisyen Yardımcısı	9	0	9
13	Kâtip	4	0	4
14	Memur	3	0	3
15	Şoför	10	0	10
16	Aşçı	1	0	1
17	Hizmetli	2	1	3
18	Kaloriferci	1	0	1
19	İnfaz ve Koruma Baş Memuru	3	0	3
20	Erkek İnfaz ve Koruma Memuru	167	17	184
21	Kadın İnfaz ve Koruma Memuru	18	0	18
	TOPLAM	238	18	256

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

12. Kurumda 362'si hükümlü ve 193'ü tutuklu olmak üzere toplam mahpus sayısı 555'tir. Bu mevcudun içinde 18 kadın ve 30 Afganistan ve Gürcistan uyruklu olmak üzere yabancı ile bir fiziksel engelli mahpus bulunmaktadır. Kurumda anne yanında kalan çocuk bulunmamaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

1. Kurumun Fiziksel Durumu ve Kapasitesi

13. Kurum binasının bakıma ve onarıma ihtiyaç duyduğu gözlemlenmiştir.

14. Artırılmış kapasitesi 586 olan Kurumda, ziyaret tarihi itibarıyla toplam mevcut 555'tir. Dolayısıyla Kurumun kalabalıklaşma ve kapasite aşımı sorunu bulunmamaktadır.

15. Her mahpusun kendine ait yatağının mevcut olduğu görülmüştür.

16. Kurumda genel olarak dolapların eski ve paslı olduğu görülmüş, bu husus mahpuslarca da sık sık dile getirilmiştir.

2. Isınma ve Havalandırma

17. Kurumun ısıtılması doğalgaz ile çalışan 10 adet kombi ile sağlanmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, özellikle çok soğuk olan bazı kış günlerinde ısınma ile ilgili sorunlar yaşandığı, verilen battaniyelerin yeterli gelmeyebildiği belirtilmiştir.

18. Havalandırma ihtiyacı odaların kendi eklentileri içerisinde bulunan havalandırma avluları ile karşılanmaktadır. Havalandırma kapıları sabah 07.00’da açılıp hava kararınca kadar açık kalmaktadır. Müşahede odaları ve tekli odalar ve müstakil havalandırma bahçesi bulunmayan diğer odalarda ise havalandırma bu amaç için ayrılmış havalandırma bahçelerinde günlük bir saat olarak sağlanmaktadır. Ayrıca koğuşlarda havalandırma için pencere bulunmaktadır.

19. İşçi mahpusların kaldığı koğuşun havalandırma avlusunda, yemekhaneye ait fanların bulunmakta olduğu ve oldukça gürültülü çalıştığı gözlemlenmiştir. Ayrıca Heyet, görüşmeler sırasında yoğun fan sesi nedeniyle mahpuslarla iletişim kurarken de güçlük yaşamıştır. İdare ile konu hakkında yapılan görüşmede, boşta bir koğuş bulunmaması nedeni ile burada bulunan mahpusların şu an için başka bir koğuşa alınmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

3. Suya Erişim

20. Trabzon ili şebeke suyu, şehir genelinde içme suyu olarak kullanılmakta olup alınan su numuneleri belli aralıklarla Artvin İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Laboratuvarına gönderilerek uygunluğu test edilmektedir. Kurumda da şebeke suyu içme suyu olarak kullanılmaktadır ve 24 saat temiz suya erişilmektedir.

21. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde pet şişe içme suyunun kantinden temin edilebildiği, bunun yanında musluk suyu kullanan mahpusların da olduğu ifade edilmiştir.

22. Mahpusların banyo ile diğer ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla sıcak su verilmektedir. Her koğuşa belirli saat aralıkları ile haftada iki gün toplam altı saat sıcak su sağlanmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde bazı kalabalık koğuşlarda tuvalet ve banyonun tek oda şeklinde olmasından kaynaklı olarak sıcak su verilen saatlerde banyo yapan mahpusların bulunduğu, dolayısıyla beş-altı saatlik süreler içinde tuvaletlerin kullanılmadığı ifade edilmiştir. Konuya ilişkin olarak İdare ile gerçekleştirilen görüşmede, koğuşlara takılması planlanan su sayaçları sayesinde sorunun ortadan kalkmasının planlandığı belirtilmiştir. Kurum ile gerçekleştirilen şifahi görüşmelerde sayaçların halen kurulmadığı anlaşılmıştır.

4. Hijyen Koşulları

23. Genel temizlik, Kurum tarafından görevlendirilen hükümlülerce verilen temizlik malzemeleri ile yapılmaktadır. Ayrıca İdare tarafından, mahpuslara kişisel hijyen konusunda gerekli bilgilendirmenin de sağlandığı ifade edilmiştir.

24. Odaların temizliği mahpuslar tarafından yapılmaktadır. İdare, düzenli aralıklarla mahpuslara temizlik malzemesi verildiğini, isteyen mahpusların bu malzemeleri kantinden de temin edebildiğini belirtmiştir.

25. Kurumda nevresim ve battaniyelerin temizliği için çamaşır makinalarının bulunduğu, makinaların kişisel çamaşırların yıkanması için kullanılmadığı öğrenilmiştir. Bunun yanında Kurumda kalan kadın mahpusların kişisel çamaşırlarının temizliği için Adalet Bakanlığınca sağlanan çamaşır ve kurutma makinaları mevcuttur. Bir kadın mahpus, çamaşırların yıkanıp dağıtılması amacıyla ücretli olarak görevlendirilmiştir.

5. Kantin

26. Kurumda kantin/market bulunmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kantinde bulunan ürünlerin ücretlerinin yüksek olduğu belirtilmiş, ancak yapılan incelemelerde ürünlerin fiyatlarının piyasa koşullarına uygun olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca İdare, mahpuslar tarafından talep edilip kantinde bulunmayan ürünlerin dış kantin aracılığıyla temin edilmeye çalışıldığını ifade etmiştir.

27. Yapılan görüşmelerde Kurumda kalan kadın mahpuslardan birinin iç kantinden kadın iç çamaşırı edinemediği ve koşušta kalan diğer mahpuslardan ödünç almak durumunda kaldığı aktarılmıştır. Bu kapsamda Heyetimizce yapılan incelemede de kantinde kadın iç çamaşırının olmadığı görülmüştür.

B. Yönetim ve Personelin Tutumu

28. Kurumda görev yapan tüm personelin meslek içi eğitim aldığı ifade edilmiştir. Personelin aldığı eğitimler arasında; Aday Memurluk Eğitimi, Kütüphanecilik ve UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) Kütüphane Ekranları Eğitimleri, Ardıç Temel Eğitim Programları, Ceza İnfaz Kurumları Reçete Provizyon Sistemi Eğitimleri, Personel Kalemi İşlemleri Eğitimleri, Personel Destek Programları, UYAP Veri Girişi ve Telefon Görüşürme Birimi Eğitimleri, Personel Disiplin İşlemleri Eğitimleri, UYAP Veri Girişi Ziyaret Kabul Birimi Eğitimleri, Hükümlü Disiplin İşlemleri Eğitimleri, Firar ve Firarı Önleme Girişimleri Eğitimleri, Öfke

Kontrol Eğitimleri, Kurumsal İmaj ve İlişki Yönetimi Eğitimleri, İnsan İlişkileri ve İletişim Becerileri Motivasyon Eğitimleri, İnfaz Koruma Baş Memurluk Eğitimleri, X-Ray Cihazı ve Duyarlı Kapı Eğitimleri, Yangın ve Acil Durumlara Müdahale Eğitimleri, Mutfak Hizmetleri ve Hijyen Eğitimleri, UYAP Eğitimi, Temel İlk Yardım Eğitimi Programları, Mesleki Müdahale Teknik Taktikleri Hizmet içi Eğitimleri, Temel Bilgisayar Kullanımı Eğitimi, Afet ve Acil Durumlara Müdahale Eğitimi, Mektup Okuma Birimi Eğitimi, Teknik Hizmetler Birimi Eğitimi, Uygulamalı Kaloriferçilik Eğitimi, Doğalgaz Ateşçiliği Eğitimi, Ambar Birimi Eğitimi, Mutemetlik İşlemleri Eğitimi, İş Yurtları için UYAP Modüllerinin Kullanımı Eğitimi, Mahkûm Kabul Eğitimi, İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitici Eğitimi, Şoför Uyum Eğitimi, Engelli Personele Yönelik Eğitim Programı, Ceza Tehiri Ekranları, Ceza Tehiri Bildirimleri, Sağlık Nedeniyle Nakiller Eğitimleri bulunmaktadır.

29. İdare ile yapılan görüşmede Kurum personelinin Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından, “Eğitim Her Yerde” sloganıyla tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hizmetine sunulan “Uzaktan Eğitim Kapısı” olarak adlandırılan çevrimiçi eğitim platformu aracılığı ile “İnsan Hakları” eğitimi aldığı, bunun yanında işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin ayrıca eğitim alınmadığı ifade edilmiştir.

30. Yapılan görüşmelerde mahpusların genel olarak yönetimden ve Kurum personelinin kendilerine yaklaşım ve tutumlarından memnun oldukları görülmüştür.

31. Mahpuslar tarafından yazılan dilekçelerin sabah sayımıyla birlikte toplandığı, Baş Memurluk ve Müdürlük tarafından konular ve taleplere göre tasnif edildiği, Kurum dışına gönderilecek dilekçelerin infaz birimi aracılığıyla UYAP sisteminden ilgili birimlere gönderildiği, Kurum içi talep dilekçelerinin ise Kurum Müdürü ve ilgili birimler tarafından mahpusla yüz yüze görüşme suretiyle değerlendirildiği öğrenilmiştir. Dilekçelerin genel olarak tahliye talebi, infaz dosyasına ilişkin talepler, sağlık konuları, eşya ve emanette bulunan paralar konularını içerdiği aktarılmıştır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde yazdıkları dilekçelerin gönderimi, takibi ve ilgililere ulaşması konusunda herhangi bir sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir.

32. Ziyaret sırasında mahpusların ranzalarının bulunduğu alanda devamlı olarak yanmakta olan bir ampul olduğu görülmüş, mahpuslar tarafından bu ışığın gece saatleri dâhil olmak üzere 24 saat boyunca açık bırakılmasının İdarenin talimatı olduğu aktarılmıştır. Bazı koğuşlarda mahpusların ışığı engellemek için karton benzeri materyallerle siperlik oluşturduğu ya da

ampülü yuvasından çıkardığı gözlemlenmiştir. Konu üzerine İdare ile yapılan görüşmede ışığın güvenlik gerekçesi ile açık bırakıldığı, Kurumdaki uygulamanın uzun süredir bu şekilde olduğu iletilmiştir.

C. Dış Dünya ile İletişim

1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı

33. Kurumda mahpuslar mevzuata uygun bir şekilde ankesörlü telefonda haftada 10 dakika olmak üzere telefon görüşmelerini gerçekleştirmektedirler.

34. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde telefon görüşmelerinin gerçekleştirilmesi ile ilgili sorun olmadığı ifade edilmiştir.

2. Açık ve Kapalı Görüş

35. Kurumda açık görüşler ayda bir kez 50 dakika olarak, kapalı görüşler ise ayda üç kez 40'ar dakika olarak gerçekleştirilmektedir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, Kurumda açık ve kapalı görüş hakkının kullanılması ile ilgili sorun olmadığı anlaşılmıştır.

36. Kurumda bulunan ve birbirinden bağımsız iki bölümü olan açık görüş alanı ziyaret edilmiş, alan ile ilgili bir sorun saptanmamıştır.

37. Kurumda erkekler için 1 adet kapalı görüş yeri bulunmakta olup görüş yerinde 19 görüşme kabini, kadınlar için 1 adet kapalı görüşme yeri bulunmakta olup görüş yerinde üç adet görüşme kabini bulunmaktadır. Kapalı görüş alanları çift cam ile ayrılmıştır. Alandaki telefonların çalışmakta olduğu tespit edilmiştir.

3. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma

38. Kurumda 40 adet televizyon kanalının bulunduğu; bunlar arasında bir sinema kanalının, yabancı dilde yayın yapan TRT WORLD, TRT KURDİ ve Gürcüce yayın yapan bir kanalın bulunduğu belirtilmiştir.

39. Mahpuslarca, genel olarak haberleşme ve iletişim araçlarından faydalanma konusunda bir şikâyet dile getirilmemekle birlikte, Farsça yayın yapmakta olan KANAL 3 isimli İran Devlet televizyonunun listeye eklenmesi talebini ileten mahpuslar olmuştur.

D. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

40. Ceza İnfaz Kurumunda iş-meslek eğitimi ve sosyal kültürel kurslar kapsamında, 2021- 2022 yılları içerisinde; Arapça, Kur'an-ı Kerim Okuma, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 2. Kademe

Okuma-Yazma, Doğalgaz Yakıtlı Kalorifer Ateşçisi, Hasır Örmeci, Resim, Takı, Telkâri ve Üniversiteye Hazırlık Kursları düzenlenmiştir.

41. Kurumda mahpuslar için düzenlenecek sosyal ve kültürel faaliyetlerde kullanılması amacıyla bir konferans salonu bulunmaktadır. Kurumdan alınan bilgi ve belgelere göre salonda sinema gösterimi, özel gün ve hafta kutlamaları ve personele yönelik eğitimler düzenlenmektedir. Burada konferans, seminer, konser ve tiyatro gösterimi gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

42. Bilgi ve belgeler üzerinden yapılan inceleme neticesinde Kurumda; 2022 yılları içerisinde 35 etkinlik düzenlendiği anlaşılmıştır. Bunlar arasında; sinema gösterimi, Milli Bayramlara İlişkin Programlar, Kandil Programları, Bağımlılıkla Mücadele Seminerleri, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği bulunmaktadır. Bunun yanında koğuşlar arası masa tenisi ve satranç turnuvaları düzenlenmiştir. Ayrıca merkezi yayın sistemi üzerinden sinema gösterimleri yapılmıştır.

43. İdare tarafından, mahpusların açık spor alanından ayda bir kez bir saat süreyle yararlandırılmakta olduğu, sinema gösterimi yapıldığı ve mahpusların hobi odasından haftada iki saat faydalanabildiği belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerde, Kurumdaki kurslara katılımdan memnuniyet duyduklarını belirten mahpuslar, kurs çeşitliliği ile sayısının artırılmasını talep etmiş ve ayda bir kez açık spor salonundan yararlanmanın yeterli gelmediğini ifade etmişlerdir.

44. Kurumda, toplam 152 öğrenci mahpus bulunmaktadır. Kurumda eğitim gören mahpusların katıldıkları programa göre sayısal dağılımı aşağıdaki tabloda yansıtılmıştır.

Öğretim Programı	Öğrenci Sayısı
Açık Öğretim Ortaokulu	12
Açık Öğretim Lisesi	97
Açık Öğretim Fakültesi	40
Örgün Öğretim	1
Yüksek Lisans	1
Doktora	1
Genel Toplam	152

45. Kurumda kütüphane bulunmakta olup burada ansiklopedi, ders kitapları, sanat ve edebiyat kitapları bulunduğu görülmüştür. İdareden alınan bilgilere göre; İl Halk Kütüphanesinden istenilen kitaplar talep edilerek ilgili mahpusa ulaştırılmakta, mahpuslar yanlarında aynı anda üç kitap bulundurabilmektedir. Ziyaret sırasında, Kurum kütüphanesindeki kitap sayısı ve çeşitliliğinin yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Ancak yabancı dilde yalnızca dini kitapların bulunduğu, edebi kitapların bulunmadığı tespit edilmiştir.

46. Kurumda son bir yılda okunan kitap sayısı 6919'dur.

E. Sağlık ve Beslenme

1. Revir ve Psiko-sosyal Servis

47. Kurumda Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak 5 gün 8 saat olmak üzere görev yapan bir Kurum hekimi, ayrıca Sağlık Bakanlığına bağlı olarak ilçede bulunan Ağız Diş Sağlığı Hastanesi tarafından haftanın 3 günü görevlendirilen bir diş hekimi görev yapmaktadır.

48. Kurum revirinde beş Sağlık Memuru, 5 gün 8 saat esasına göre vardiyalı şekilde çalışmakta olup 7/24 görev yapan bir sağlık personeli revirde bulunmaktadır. Gerekli durumlarda ise 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak buradan gelen görevliler tarafından 7/24 olarak sağlık desteği verilmektedir.

49. Kurum revirinde muayene, ilaç temini, takibi ve dağıtımı, aşılama ve hastane sevk işlemleri, psikiyatrik ilaç tedavisine yönelik günlük takip, mahkemelerin talep ettiği rapor, tetkik ve tedavi işlemlerine ilişkin yazıların ilgili mercilere iletilmesi, koruyucu sağlık hizmetinin verilmesi ve düzenli aralıklarla takip yapılması hizmetleri sunulmaktadır. Kurumda son bir yılda Kurum Doktoru tarafından 9635 poliklinik muayenesi gerçekleştirilmiş, bu muayenelerin ardından 715 mahpusun hastane sevk sağlanmıştır. Kurum dış hekimi ise son bir yıllık süreçte 840 mahpusun muayenesi ve tedavisini gerçekleştirmiştir.

50. Cezaevinde kronik hastalığı bulunan mahpusların gerekli muayene ve kontrolleri belli aralıklarla yapılmakta olup Kurum doktorunun gerekli görmesi halinde hastane sevkleri gerçekleştirilmektedir.

51. Kurum doktorunun muayeneler sonrası günlük olarak düzenlediği reçeteler, aynı gün içerisinde eczaneye teslim edilmekte ve bunu takiben reçete edilen ilaçlar mahpuslara teslim edilmektedir. Ayrıca mahpusların ilaç takip sistemi olan Cezaevi Reçete Takip Sistemi

(CETAS)³ üzerinden ilaç takipleri yapılmaktadır. İdare, nadiren de olsa ilaçların depolardan geç gelmesi ya da ilacın temininde gecikmeler olması nedeniyle birkaç gün gecikme yaşanabildiğini ifade etmiştir.

52. Kurum psiko-sosyal yardım servisi bireysel görüşmeler, grup çalışmaları, mahpus tanıma faaliyetleri, önemli günlerin kutlanması ve seminerler gerçekleştirmektedir. İdareden alınan bilgilere göre 2021 yılında 460 mahpusun ilk değerlendirmesi gerçekleştirilmiş ve 826 bireysel çalışma yapılmıştır. Bağımlılıkla mücadele kapsamında 234 kurum personeline “Bağımlılıkla Mücadele Yöntemleri” konulu seminer verilmiştir. Önemli gün ve haftalarda bilgilendirme panosu hazırlanmıştır.

53. Kurumda Trabzon İl Müftülüğü tarafından görevlendirilen dört erkek vaiz görev yapmaktadır. Kadın mahpusların kadın vaizle görüşme talebi halinde İl Müftülüğünden kadın vaiz gelmektedir. Haftanın dört günü mesai saatleri için Kurumda bulunan vaizler talep halinde mahpuslarla bireysel görüşmeler gerçekleştirmekte, mahpuslardan gelen soruları cevaplandırmaktadır.

54. Dini günlerde (kandil, mevlit, önemli gün ve geceler gibi) toplu faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca mahpuslardan gelen talepler doğrultusunda Kuran-ı Kerim okuma kursu, Tecvit kursu gibi kurslar açılabilir.

55. Pandemi döneminde manevi rehberlik birimi tarafından koğuş ziyaretlerinin yapılamadığı, ancak 2021 yılı sonu itibarıyla yeniden koğuş ziyaretlerine başlandığı ifade edilmiştir. Bu ziyaretler esnasında vaizlere, infaz koruma memurlarının eşlik etmediği aktarılmıştır.

2. Beslenme

56. Ceza İnfaz Kurumu yemekhanesinde bir kadrolu aşçı, bir infaz koruma memuru ve on üç mahpus görev yapmaktadır.

57. Yemek listeleri ambar memuru ve aşçı tarafından hazırlanmaktadır. Kurumda ayrıca görev yapmakta olan bir diyetisyen veya gıda mühendisi bulunmamaktadır. Doktor raporu ile diyet beslenmesi gerekenlerin listesi aşçı tarafından takip edilmekte, diyet menü hazırlanmaktadır.

³ Uygulama tüm Ceza İnfaz Kurumlarında hastaların ilaca doğru zamanda erişimini sağlamak suretiyle hasta sağlığını korumaya yönelik tasarlanmıştır. Uygulama içinde hasta bazlı ilaç-eşdeğer doz-dozaaj takibi yapılmaktadır. Uygulama her Ceza İnfaz Kurumunun kendi ilaç temin süreçlerini düzenlemesine imkan tanımaktadır. Tüm Ceza İnfaz Kurumlarındaki süreçler ve hareketler Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından Karar Destek sistemi üzerinden takip edilebilmektedir.

Yapılan görüşmelerde farklı hastalıklara uygun farklı menü hazırlanmadığı, tek tip diyet menü uygulaması bulunduğu öğrenilmiştir. Bu kapsamda da İdare tarafından Kurumda görev yapan tek aşçının yeterli olmadığı ifade edilmiştir.

58. Yemekhanede yapılan yemeklerden günlük olarak numuneler alınmakta ve soğuk hava deposunda üç gün saklanmaktadır. Ziyaret esnasında soğuk hava deposunda böcek bulunduğu, depolama alanındaki bazı gıda ürünlerinin son kullanma tarihlerinin ise geçmiş olduğu gözlemlenmiştir.

59. Personel ile mahpuslar aynı yemeği tüketmekte ve yemekler oda ve koğuşlara kişi sayısına göre belirlenen miktarda verilmektedir. Personel için bir yemekhane bulunmaktadır.

60. Yemekler mahpuslar tarafından genel olarak beğenilse de çeşitliliğin artırılması yönünde taleplerde bulunulmuştur. Yapılan incelemede yemek miktarının yeterli olduğu ve kalitesinin iyi olduğu gözlemlenmiştir.

IV. TAVSİYELER

A. Tavsiyelerin Uygulanması

61. 2017/03 sayılı Raporda yer alan tavsiyelerin uygulanmasına ilişkin tablo ve grafik aşağıdaki gibidir:

TAVSİYE	MUHATAP	TAVSİYELERİN KONTROLÜ	AÇIKLAMA
Kurumun 480 kişilik kapasiteye göre inşa edildiği, bununla birlikte Kurumda 1107 mahpus bulunduğu, Kurumun en büyük probleminin kalabalıklaşma olduğuna ilişkin tavsiye	<i>Adalet Bakanlığı</i>	✓	Kurumun artırılmış kapasitesi 586 kişi olarak belirlenmiştir. Kurumun ziyaret tarihindeki mevcudu ise 555 kişidir. Sonuç olarak Kurumda 15 Temmuz Darbe Girişimi akabinde yaşanan geçici kapasite aşımı sorununun çözüme ulaştığı anlaşılmıştır.

<p>Kalabalıklaşma ile bağlantılı olarak mahpusların kendine ait bir yatağa sahip olmaması ve koğuşlarda bulunan yatakların vardiyalı olarak kullanılmasına ilişkin tavsiye</p>	<p><i>Adalet Bakanlığı</i></p>	<p>✓</p>	<p>Kurumda bulunan her mahpusun kendine ait yatağının bulunduğu görülmüş, bu tavsiyenin yerine getirildiği anlaşılmıştır.</p>
<p>Kantinde ürün çeşitliliğinin az olduğu, tüm ihtiyaçlara cevap vermediği, bazı bakım ürünlerinin bulunamadığına ilişkin tavsiye,</p>	<p><i>Ceza İnfaz Kurumu</i></p>	<p><i>Kısmen</i></p>	<p>Her ne kadar kantin listesi konsinye satış sistemine geçişi takiben genişlemiş olsa da bilhassa kadın mahpusların halen kişisel bakım ürünlerine erişmekte zorlandığı anlaşılmıştır.</p>
<p>Koğuşlarda bir tuvalet ve bir banyo bulunmakta olduğu, bunların fiziksel olarak birbirinden ayrılmadığından aynı anda iki mekânın kullanılmadığı bu durumun tuvalet ve banyo sıralarının oluşmasına neden olduğuna ilişkin tavsiye</p>	<p><i>Ceza İnfaz Kurumu</i></p>	<p>X</p>	
<p>Geçici kapasite aşımına bağlı olarak sportif faaliyetler, egzersizlerde azalma ve hizmetlerde gecikmeye ilişkin tavsiye</p>	<p><i>Ceza İnfaz Kurumu</i></p>	<p>✓</p>	<p>Kuruma gerçekleştirilen son ziyarette COVID-19 önlemlerinin kaldırılmasını takiben sportif ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirildiği, hizmetlerde gecikme</p>

			yaşanmadığı anlaşılmıştır.
Koğuşlara dağıtılan sebze ve meyvelerin yumuşamış ve bozuk olduğuna ilişkin tavsiye	<i>Ceza İnfaz Kurumu</i>	✓	Kurumda sebze ve meyvelerin soğuk hava depolarında tutulduğu görülmüş, görüşülen mahpuslardan sebzelerin çürük ve yumuşamış halde dağıtıldığına ilişkin bir şikâyete rastlanmamıştır.
Mahpusların çamaşırlarını elde yıkadıkları, havalandırmaya veya koğuş içine asarak kurutmaya çalıştıkları, koğuştaki dolapların yer yer eski ve paslı olduğu, koğuş duvarlarında rutubetten kaynaklı sorunlar olduğuna ilişkin tavsiye	<i>Ceza İnfaz Kurumu</i>	<i>Kısmen</i>	Kurumda nevresim ve battaniyelerin temizliği için çamaşır makinalarının bulunduğu, makinaların kişisel çamaşırların yıkanması için kullanılmadığı, kadın mahpusların kişisel çamaşırlarının temizliği için Adalet Bakanlığına sağlanan çamaşır ve kurutma makinaları mevcut olduğu görülmüştür. Koğuşlarda bulunan dolapların eski ve paslı olduğu hususu ile ilgili olarak, Muhatap Kurum cevabında tavsiye sonrası bakım politikasında bir

			yenileme ya da yeni bir önlem alınmasından bahsedilmediği, söz konusu sorunun takip ziyaretinde de devam ettiği görülmüştür.
--	--	--	--

B. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

62. 2019 yılında gerçekleştirilen ziyarete ilişkin olarak 2019/57 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu kararı ile kabul edilen 2019/17 sayılı raporda yer verilen tavsiyelerden henüz uygulanmamış veya kısmen uygulanmış olanların tam olarak uygulanması gerekmektedir. Bu çerçevede;

63. Koşullardaki yoğun şekilde paslı olduğu görülen eşyaların değiştirilmesi için gerekli çözümlerin üretilmesi,⁴

64. Tuvalet ve banyonun tek oda şeklinde olduğu bazı kalabalık koşullarda banyo saatlerinde tuvaletin kullanılamaması sorununun, bu koşullara verilen sıcak su süresinin veya gün sayısının tekrar gözden geçirilerek düzenlenmesi ya da su sayacı yerleştirme gibi alternatif çözümlerin hayata geçirilmesi,⁵

65. Kurum kantininde yapılan incelemede kadınlara özel; hijyen, iç çamaşır, kişisel bakım malzemesi gibi ürünlerin eksik olduğu tespit edildiğinden bu ürünlerin çeşitliliğinin artırılması, hususları tekiden;

⁴ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 18.1: “*Mağpulara sağlanan barınma yerleri ve özellikle bütün yatakhane bölümleri, insan onuruna ve mümkün olduğunca özel yaşama saygı gösterecek biçimde olmalı, iklim koşulları ve özellikle zemin alanı, havanın metre küp miktarı, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma dikkate alınarak, sağlık ve temizlik gereklerini karşılamalıdır.*”

⁵ Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ya da Cezayı Önleme Komitesi (CPT) Standartları 2. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (92) 3] 49. Paragraf: “*Uygun tuvalet imkanına rahat erişim ve iyi hijyen standartlarına uyum, insancıl bir ortamın temel unsurlarıdır. [...] Ya hücrelerde (tercihen ayrı bir tuvalet bölmesinde) tuvalet olmalı ya da tuvaleti kullanması gereken mahkûmların günün her saatinde (gece dahil) gecikme olmadan hücrelerinden çıkabilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca mahkûmlar uygun duş veya banyo imkânlarına sahip olmalıdır. Hücrelerde akan su olması da tercih edilmektedir.*”

- 66.** Kurumda mahpusların yataklarının bulunduğu alandaki ışığın 24 saat boyunca açık kalması uygulamasının sonlandırılması,⁶
- 67.** Kurumda daha önceki raporda da ifade edildiği üzere ısınmanın kış aylarında yeterli olmadığı ve sayıca fazla battaniyelerin toplandığı anlaşılmıştır. Kurumun ısıtma sorununun çözülmesi için gerekli girişimlerin sağlanması,
- 68.** Kurumda bulunan işçi mahpusların kaldığı odada gürültülü bir şekilde çalışmakta olan havalandırma fanının, odada bulunan mahpusların günlük yaşamını olumsuz etkilediği gözlemlendiğinden bu konuda gereken çözümlerin üretilmesi,
- 69.** Kurumda yabancı mahpuslar da bulunduğundan imkânlar dâhilinde yayın sistemine farklı dillerde yayın yapan televizyon kanallarının eklenmesi,⁷
- 70.** Ceza İnfaz Kurumlarındaki kurslar, oyalayıcı birer aktivite olmanın ötesinde mahpusları tahliye sonrası döneme hazırladığı için kurs çeşitliliğinin artırılması ve özellikle mesleki kursların açılması,⁸
- 71.** Ceza İnfaz Kurumunda bulunan mutfağa ait depolardaki gıda ürünlerinin son kullanma tarihlerinin düzenli kontrol edilmesinin ve soğuk hava depolarının temizliğinin daha özenli bir şekilde gerçekleştirilmesinin sağlanması,

C. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

⁶ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 18.1: “Mahpuslara sağlanan barınma yerleri ve özellikle bütün yatakhane bölümleri, insan onuruna ve mümkün olduğunca özel yaşama saygı gösterecek biçimde olmalı, iklim koşulları ve özellikle zemin alanı, havanın metreküp miktarı, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma dikkate alınarak, sağlık ve temizlik gereklerini karşılamalıdır.”

⁷ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 37.1: “Yabancı uyruklu mahpusların farklı ihtiyaçlarını karşılamak için pozitif önlemler alınmalıdır.”

⁸ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 26.2-3; ayrıca Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 96.2 ve 98.1 şu şekildedir; “Tutuklu ve hükümlülere yeterli düzeyde ve faydalı çalışma imkânı sağlanmalı; mümkünse yapılan çalışma, tutuklu ve hükümlülerin serbest kaldıktan sonra gelir elde etme kapasitesini kaybetmemesini, hatta geliştirmesini sağlamalıdır.”

Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev), Kural 28.7.a: “Uygulanabildiği ölçüde mahpusların eğitimi; ülkenin eğitim ve meslekî eğitim sistemiyle bütünlük içerisinde olmalıdır. Böylece mahpuslar tahliyelerinden sonra herhangi bir zorlukla karşılaşmaksızın eğitim ve meslek eğitimiyle devam edebilirler.”

72. İnfaz koruma memurlarına yönelik insan hakları ve işkence ve kötü muamelenin önlenmesi eğitimlerinin artırılması,⁹

73. Kurum yemekhanesinde tek aşçı çalışmasından doğan aksaklıkların giderilmesi için gerekli adımların atılması ve mahpuslara verilen diyet yemeklerin düzenlenmesi amacıyla Kurumda bir gıda mühendisi veya diyetisyen istihdam edilmesinin değerlendirilmesi,

hususları tavsiye edilmektedir.

⁹ Avrupa Cezaevi Kuralları (Rec(2006)2-rev) Kural 81.1: “Personele, göreve başlamadan önce genel ve özel görevleri konusunda bir eğitim verilmeli ve düzenlenen teorik ve uygulamalı sınavları geçmeleri istenmelidir.”

Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 75.3: “Cezaevi idaresi, göreve başladıktan sonra ve kariyerleri boyunca personelin bilgi ve mesleki yeterliliğini sürdürmek ve geliştirmek için, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin kesintisiz olarak sürdürülmesini sağlar.”